

**Applied Economics Studies, Iran (AESI)**

P. ISSN:2322-2530 & E. ISSN: 2322-472X

Journal Homepage: <https://aes.basu.ac.ir/>

Scientific Journal of Department of Economics, Faculty of Economic and Social Sciences, Bu-Ali Sina University, Hamadan, Iran.

Publisher: Bu-Ali Sina University. All rights reserved.

Copyright©2022, The Authors. This open-access article is published under the terms of the Creative Commons. © The Author(s)



Relative Redistribution and Investment in OPEC Countries

Mohadeseh Rahimi¹, **Marziyeh Esfandiari²**

Type of Article: Research

<https://dx.doi.org/10.22084/aes.2024.29010.3676>

Received: 2024.01.24; Revised: 2024.03.12; Accepted: 2024.03.16

Pp: 123-144

Abstract

The Gini coefficient is the most common index for measuring income inequality. Taxes are considered an important instrument for improving income distribution. Calculating the Gini coefficient based on after-tax income can provide a more accurate picture of income distribution and its impact. Increasing investment also requires saving, which is influenced by income distribution. In this study, the impact of relative redistribution on investment in selected OPEC countries between 2001 and 2021 is examined using a generalized method of moments. According to the findings, the relative redistribution index and income inequality have a negative and significant impact on investment. It can be concluded that taxes and transfer payments as instruments of income distribution can stimulate investment. The relative redistribution of the more equitable can lead to higher investment. Therefore, providing an appropriate measure of income inequality can contribute to a better understanding and formulation of efficient policies for social and economic aspects.

Keywords: Relative Redistribution, Gini Coefficient, Investment, OPEC Countries.

JEL Classification: H2, D63, E22, Q00.

1. Ph. D Candidate, Department of Economics, Faculty of Economics and Management, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran.

2. Associate Professor, Department of Economics, Faculty of Economics and Management, University of Sistan and Baluchestan, Zahedan, Iran (Corresponding Author).

Email: m.esfandiari@eco.usb.ac.ir

Citations: Rahimi, M. & Esfandiari, M., (2024). "Relative Redistribution and Investment in OPEC Countries". *Journal of Applied Economics Studies in Iran*, 13(51): 123-144. <https://dx.doi.org/10.22084/aes.2024.29010.3676>

Homepage of this Article: https://aes.basu.ac.ir/article_5519.html?lang=en

1. Introduction

Income inequality is one of the issues that have been discussed among economists and concerning its pervasive, OPEC countries like other regions of the world are not safe from its consequences (Odusanya, 2020). In general, huge revenue from natural resources should lead to wealth increase, progress, and poverty reduction. Many economists believe that low levels of investment limit economic development (Lewis, 1955; Rostow, 1960), others believe that even national savings cannot simply lead to investment and growth as savings with domestic currency cannot lead to foreign direct investments that require foreign exchange “dual gap analysis” (Joshi, 1970; El Shibley & Thirlwall, 1981). There is also another approach to economic development, suggesting that poor countries should face a “strong push forward” to break the vicious circle of poverty and achieve development (Rosenstein-Rodan, 1943, 1961; Murphy et al., 1989). Therefore, the great windfall resulting from natural resources should overcome the constraints of initial capital and exchanges to create “pressure” (Stevens, 2003). Thus, despite oil revenues, the redistribution of income through the channel of saving can lead to investment.

Income redistribution affects economic growth by adjusting the income of the rich and increasing the income of the poor. The interaction between economic growth and income redistribution can answer one of the fundamental questions of economic planners, especially in developing countries (Rahimi & Esfandiari, 2022).

Income inequality leads to changes in capital accumulation due to the changes in savings, consumption, and relative prices. Recent research highlighted the different effects of income inequality on economic growth. In the previous studies on the relationship between inequality and economic growth, the effects of relative redistribution have been generally neglected (Glenn Hubbard et al., 1986).

Some researchers, such as Alesina and Perotti (1996), found an inverse relationship between investment and income inequality. Considering that investment is the primary engine of economic growth, income inequality through political-economic uncertainties causes economic growth to be reduced. On the other hand, Galor and Zeira (1993) show that an equitable distribution of income increases investment and economic growth. Barro (1999) indicates that income inequality relates to growth and investment positively in poor countries, but for rich countries, there is a negative relationship.

The Gini coefficient has been used in most studies to measure inequality based on market income. Because of the effect of tax on households' savings and producers' decisions, we use GINI after tax in this research which assesses income redistribution.

2. Economic growth, income inequality, and investment

Any distribution policy that affects saving will also affect growth. Income distribution, as one of the most important economic variables, therefore influences the distribution of resources and the dynamics of the economy. Some studies show that an unfair distribution of income reduces economic growth and investment (Alesina et al., 2004). Redistribution can compensate for the failure of the labor market and capital by increasing taxes to finance public investment, increasing the cost of social insurance for poor and risky people, and increasing spending on health care and higher education for the poor (Benabou, 2000). In such cases, redistributive policies can increase equality and growth. (Browning, Majd, 2020; Berg et al., 2014; Rahimi & Esfandiari, 2021). Some studies show that inequitable income distribution increases economic growth (Cingano, 2014; Yang & Greaney, 2017)

because higher taxes and subsidies reduce incentives to work and invest. The losses are likely to be an additive function of the tax rate, so that as the tax rate increases, the losses due to redistribution will increase sharply (Barro, 1990; Okun, 1975).

The unequal distribution of income can reduce savings and thus reduce the supply of resources for investment in industry, innovation, and research and development and thus impair economic growth.

As a result, investment, income distribution, savings, and economic growth are interrelated. On the other hand, governments play an important role in economic growth, investment, income distribution, and savings through their economic policies. In this respect, taxes are a means for governments to change savings, allocate the financial resources of capital, and achieve economic growth. Tax changes have an impact on income distribution. Indices such as the Gini index are mainly used to measure inequality. To examine the inequality of income distribution, The Gini coefficient is measured based on income before tax deduction, while income after tax deduction is more suitable for measuring inequality. For this purpose, relative redistribution is used. Therefore, this study examines relative redistribution instead of income distribution.

3. Model Specification

Investment, income distribution, savings, and economic growth have mutual relations with each other. On the other hand, governments have played an important role in economic growth, investment, and income distribution through economic policy. In this regard, taxes as a means by the governments to change the financial resources of capital and achieve economic growth. Tax change affects income distribution. indices such as the Gini index are used mainly to measure inequality. To study income inequality, the Gini coefficient is used before tax deduction, while income tax is more suitable for measuring inequality for this purpose, partial redistribution is used. Therefore, in the present study, the relative redistribution instead of income distribution is studied. And, the Gini coefficient, the growth rate of GDP per capita, inflation, trade openness, and rational redistribution are considered exogenous variables, and investment is an independent variable. Due to a lack of data, Iran, Indonesia, and Ecuador, are considered for the period 2001-2021. The effect of redistribution on investment is estimated by equation (1):

$$invest_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X_{i,t} + U_{i,t} + \mu_i \quad (1)$$

Where, $invest_{i,t}$ stands for investment and is a border of exogenous variables including inflation, GDP per capita growth, trade openness, Gini coefficient, and rational redistribution.

According to the research findings, GDP per capita growth and trade openness have significant effects the investment. Although the Gini coefficient has no significant influence on investment, the influence of relative redistribution on investment is negative and significant. Fairer relative redistribution therefore leads to more investment. The results of this study show that planning for equitable income distribution (after tax deduction) can stimulate economic growth and investment in OPEC member countries.

4. Conclusion

To investigate the equitable distribution of income in most studies, the Gini coefficient has been considered based on market income. Since the Gini index is calculated based on a market income, the impact of taxes on social security is not considered. This deficiency is

addressed with the relative redistribution index based on the Gini index after tax deduction. Income distribution based on income tax and mandatory payment can be a more realistic measure of income distribution. Therefore, the present study examines the impact of income distribution on investment with annual data over the period 2001 - 2021 in OPEC countries using the generalized moments technique. The findings of the study show that the effects of income distribution based on market income and disposable income (after taxes and transfer payments) are different. The result of this study confirms the importance of taxes in income distribution. In addition, relative redistribution increases the size of the landing and boosts investment. The increase in GDP per capita also leads to an increase in savings and investment -savings- GDP growth cycle is completed by relative redistribution. Tax policies can alter income redistribution, which leads to growth and investment increases through saving. Therefore, in countries that are dependent on oil revenues, the use of tax instruments can pave the way for appropriate income distribution and increase production and investment by reducing the policies of optimal policies. For more success in the context of capital investment, the volatility of the index is controlled and inflation is reduced. Also, the concentration of trade policies on the export-oriented can increase investment by increasing production, Income, and saving and decreasing the exchange rate so it can show a more accurate picture of income distribution in the society and improve income distribution can lead to an increase in saving, investment and production. In conclusion, strengthening fiscal policies, facilitating access to investment financing, and more attention to the social impacts of taxes and government policies are recommended.

Acknowledgments

The authors appreciate and thank the valuable comments of the anonymous reviewers of the journal.

Authors Contributions

Rahimi, M., Conceptualization, Writing - original draft preparation, Writing, Resources
Esfandiari, M., Methodology, Formal analysis and investigation, review and editing, Supervision.

Conflict of Interest

The author declares that there is no conflict of interest while observing publication ethics in referencing.



فصلنامه علمی مطالعات اقتصادی کاربردی ایران

شاپای چاپی: ۲۵۳۰-۲۳۲۲؛ شاپای الکترونیکی: ۴۷۲۸-۲۳۲۲

وبسایت نشریه: <https://aes.basu.ac.ir>نشریه گروه اقتصاد، دانشکده علوم اقتصادی و علوم اجتماعی، دانشگاه بوعلی سینا، همدان، ایران
© حق نشر متعلق به نویسنده(گان) است و نویسنده تحت مجوز Creative Commons Attribution License به مجله اجازه می‌دهد مقاله چاپ شده را در سامانه به اشتراک بگذارد، منوط بر این که حقوق مؤلف اثر حفظ و به انتشار اولیه مقاله در این مجله اشاره شود.

تأثیر توزیع مجدد نسبی بر سرمایه‌گذاری در کشورهای عضو اوپک

محدثه رحیمی^۱، مرضیه اسفندیاری^۲

نوع مقاله: پژوهشی

شناسه دیجیتال: <https://dx.doi.org/10.22084/aes.2024.29010.3676>

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۴، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۲/۲۲، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۲۶

صص: ۱۴۴-۱۲۳

چکیده

توزیع درآمد و نابرابری‌های حاصل از آن معمولاً از جنبه مسائل عدالت اجتماعی مورد توجه و بحث بسیاری از جوامع بوده است؛ همین امر باعث ارائه راه‌حل‌های کوتاه‌مدت جهت رفع مشکل گردیده است و همیشه سعی می‌گردد تا عواملی که موجب به وجود آمدن انحراف در توزیع درآمد می‌شوند، مورد شناسایی قرار گیرند؛ به دلیل این‌که با شناسایی عوامل مؤثر بر توزیع درآمد امکان حرکت و گام برداشتن در جهت دستیابی به هدف تحقق عدالت اجتماعی محقق می‌شود. مطالعات بسیاری در خصوص توزیع درآمد و نابرابری اقتصادی انجام شده است و یکی از شاخص‌هایی که برای اندازه‌گیری نابرابری درآمد استفاده می‌شود، ضریب جینی است؛ اما با توجه به این‌که مالیات‌ها به عنوان یک ابزار مهم در بهبود توزیع درآمد محسوب می‌شوند، محاسبه ضریب جینی بر اساس درآمد پس از پرداخت مالیات‌ها می‌تواند به تصویر دقیق‌تری از توزیع درآمد جامعه و پیامدهای آن منجر شود. وجود درآمد حاصل از نفت، توجه دولت‌های برخوردار از این موهبت را به مالیات به عنوان منبع درآمد دولت و ابزاری برای بهبود توزیع درآمد کاهش داده است. از طرفی، افزایش سرمایه‌گذاری نیازمند تجهیز پس‌انداز است که خود تحت تأثیر توزیع درآمد قرار می‌گیرد؛ از این رو، مطالعه حاضر به بررسی تأثیر توزیع مجدد نسبی بر سرمایه‌گذاری در کشورهای عضو اوپک را در فاصله سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۲۱ م. با بهره‌گیری از تکنیک گشتاورهای تعمیم یافته می‌پردازد. یافته‌های مطالعه نشان می‌دهد که افزایش شاخص توزیع مجدد نسبی و افزایش نابرابری درآمدی، تأثیر منفی و معناداری بر سرمایه‌گذاری در سال‌های مورد بررسی دارد. با توجه به این نتایج، می‌توان نتیجه گرفت که مالیات‌ها و پرداخت‌های انتقالی به عنوان ابزارهای توزیع درآمد، می‌توانند سرمایه‌گذاری را تحریک کنند؛ بنابراین، ارائه سنجش مناسبی از نابرابری درآمدی می‌تواند به درک صحیح‌تر و تدوین سیاست‌های کارآمد در جهت برابری درآمد کمک کند.

کلیدواژه‌گان: توزیع مجدد نسبی، تکنیک گشتاورهای تعمیم یافته، سرمایه‌گذاری، کشورهای عضو اوپک.

طبقه بندی JEL: H2, D63, E22, Q00

۱. دانشجوی دکتری اقتصاد، گروه اقتصاد، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران.

Email: mohadesehrahimi76@gmail.com

۲. دانشیار گروه اقتصاد، دانشکده اقتصاد و مدیریت، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران (نویسنده مسئول).

Email: m.sfandiari@eco.usb.ac.ir

۱. مقدمه

نابرابری درآمدی یکی از چالش‌های موجود در جهان و قرن ۲۱م. است؛ همچنین شکاف فزاینده بین ثروتمندان و فقیران یکی از چالش‌های مطرح شده در سال‌های اخیر است که گستردگی نابرابری، محرک آن، و ریشه‌کن کردن این روند، از داغ‌ترین موضوعات مورد بحث است و از جمله مسائلی است که به شدت در میان اقتصاددانان و پژوهشگران مورد بحث قرار گرفته و باتوجه به فراگیر بودن آن، کشورهای عضو اوپک نیز مانند سایر مناطق جهان از پیامدهای آن در امان نمانده‌اند (اودوسانیا^۱ و همکاران، ۲۰۲۰). به طور کلی درآمد عظیم منابع طبیعی باید منجر به افزایش ثروت، پیشرفت و کاهش فقر شود. بسیاری از اقتصاددانان بر این باورند که سطوح پایین سرمایه‌گذاری توسعه اقتصادی را محدود می‌کند (لیوایز^۲، ۱۹۵۵؛ روستاو^۳، ۱۹۶۰). دیگران بر این باورند که حتی پس‌انداز ملی نمی‌تواند به سادگی منجر به سرمایه‌گذاری و رشد شود، زیرا سرمایه‌گذاری‌های مستقیم خارجی نیازمند ارزش خارجی است. همچنین یک رویکرد دیگری توسعه اقتصادی نشان می‌دهد کشورهای فقیر باید با «فشار قوی به جلو» برای شکستن چرخه معیوب فقر و دستیابی به توسعه مواجه شوند (روزن‌اشتاين‌رودن^۴، ۱۹۴۳؛ مورفی و همکاران^۵، ۱۹۸۹)؛ بنابراین، ثروت هنگفت حاصل از منابع طبیعی باید بر محدودیت‌های سرمایه اولیه غلبه کند و برای ایجاد «فشار» ارزش ایجاد کند (استیونز^۶، ۲۰۰۳).

توزیع عادلانه درآمدها در کنار تحقق رشد و توسعه اقتصادی، از اهداف مهم دولت‌ها در حوزه اقتصاد کلان است که پیامدهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی زیادی به همراه دارد. برای دستیابی به توزیع عادلانه و رفع نابرابری درآمدی، دولت‌ها از ابزارهایی مانند مالیات‌ها و پرداخت‌های انتقالی و سایر سیاست‌های توزیع مجدد استفاده می‌کنند؛ بنابراین، توزیع مجدد درآمدها بر رشد اقتصادی از طریق تعدیل درآمد ثروتمندان و افزایش درآمد فقرا تأثیر دارد. از دیرباز، رابطه بین رشد اقتصادی و توزیع مجدد مورد توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اقتصادی بوده است و سیاست‌گذار اقتصادی نمی‌تواند از برنامه‌ریزی برای دستیابی به اهداف مشخص برای این دو مؤلفه غافل بماند. ارتباط متقابل بین رشد اقتصادی و توزیع مجدد درآمد می‌تواند پاسخ‌گوی یکی از پرسش‌های اساسی و بنیادین برنامه‌ریزان اقتصادی، به‌ویژه در کشورهای در حال توسعه، باشد (خانزادی و همکاران، ۱۳۹۴).

مطابق با مدل‌های رشد نئوکلاسیکی، میل نهایی به پس‌انداز در نتیجه افزایش ثروت و درآمد خانوارها افزایش پیدا می‌کند که در نتیجه این امر ممکن است میزان مصرف خانوارها کاهش یابد. مخارج مصرفی یکی از شاخص‌های مستقیم اندازه‌گیری میزان رفاه افراد و خانوارها می‌باشد. اگر خانوارها با استفاده از جریان استقرای و پس‌انداز قادر به هموارسازی نوسانات مصرف خود باشند، در آن صورت جریان‌های درآمدی خانوارها دارای نوسانات مقطعی و گذرا خواهند بود؛ علاوه بر این، افزایش در اختلاف درآمد خانوارها به دلیل نوسانات گذرا و مقطعی و در صورت هموارسازی جریان‌های مصرف خانوارها، ممکن است منجر به تغییرات اندک در توزیع رفاه خانوارها شود. از طرف دیگر، نابرابری درآمد می‌تواند از طریق تغییر میل نهایی به مصرف منجر به تغییر مصرف و

1 Odusanya

2 Lewis

3 Rostow

4 Rosenstein-Rodan

5 Murphy

6 Stevens

پس‌انداز در اقتصاد شود. همچنین نابرابری درآمد نیز در فرآیند انباشت سرمایه به دلیل تغییر نرخ پس‌انداز و مصرف و قیمت‌های نسبی عوامل تغییر پیدا می‌کند (سلمانی و همکاران، ۱۳۸۹). تحقیقات اخیر آثار متفاوتی از نابرابری درآمدی بر رشد اقتصادی را برجسته کرده است. در مطالعات پیشین در مورد رابطه نابرابری-رشد اقتصادی، عموماً آثار توزیع مجدد نسبی و نابرابری مغفول مانده است. این امر نه تنها برای اندازه‌گیری اثرات مختلف مؤلفه‌های اقتصادی مناسب است، بلکه برای سیاست‌گذاری نیز ضروری است.

توزیع درآمد می‌تواند باعث کاهش یا افزایش رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز شود؛ به عنوان مثال، توزیع ناعادلانه درآمد ممکن است باعث کاهش تقاضا و سرمایه‌گذاری شود که در نتیجه باعث کاهش رشد اقتصادی و پس‌انداز می‌شود. از طرف دیگر، توزیع عادلانه درآمد باعث افزایش تقاضا، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز می‌شود که در نهایت باعث افزایش رشد اقتصادی می‌شود. به طور کلی، توزیع درآمد می‌تواند باعث ایجاد نوسانات در رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز شود. این نوسانات ممکن است باعث کاهش اعتماد افراد به بازار و مشکلات بیشتر در بخش تولید شود؛ بنابراین، ایجاد توزیع عادلانه درآمد می‌تواند به عنوان یک راهکار برای کاهش نوسانات و ایجاد استحکام در بازار سرمایه و بخش تولید مطرح شود. در این راستا، تحقیقات بسیاری در حوزه توزیع درآمد، رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز انجام شده است؛ برای مثال، یکی از مطالعات انجام شده نشان می‌دهد توزیع ناعادلانه درآمد باعث کاهش سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی می‌شود (آلسینا و پروتی^۱، ۱۹۹۶، آلسینا و همکاران، ۲۰۰۴). همچنین، در برخی مطالعات دیگر توزیع عادلانه درآمد باعث افزایش سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی می‌شود (گالور و زیرا^۲، ۱۹۹۳). بارو^۳ (۱۹۹۹) نشان می‌دهد که نابرابری درآمدی با رشد و سرمایه‌گذاری مثبت در کشورهای فقیر ارتباط دارد، اما برای کشورهای غنی رابطه منفی وجود دارد.

با توجه به اهمیت توزیع مجدد درآمدها در جامعه به عنوان ابزاری برای دستیابی به کاهش نابرابری درآمدی، در مطالعه حاضر تأثیر توزیع مجدد نسبی بر سرمایه‌گذاری با استفاده از ضریب جینی مبتنی بر درآمد پس از کسر مالیات مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور در بخش بعد به چارچوب نظری رشد اقتصادی، نابرابری درآمد و سرمایه‌گذاری پرداخته و مرور پیشینه پژوهش در بخش سوم، روش مطالعه، مدل و یافته‌های حاصل از برآورد در بخش چهارم و نتیجه‌گیری در بخش پنجم ارائه می‌گردد.

۲. رشد اقتصادی، نابرابری درآمد و سرمایه‌گذاری

ضریب جینی شاخص معروف و رایج برای اندازه‌گیری نابرابری توزیع درآمد است، از طرفی شاخص ضریب جینی همیشه نابرابری را بر اساس درآمد بازاری افراد محاسبه می‌کند؛ در حالی که آنچه مهم است درآمد پس از کسر مالیات (درآمد قابل تصرف) است که شاخص توزیع مجدد نسبی را ارائه می‌دهد؛ به این ترتیب دو نوع شاخص نابرابری، قبل از مالیات و پرداخت‌های انتقالی (موسوم به «نابرابری بازار») و نابرابری پس از مالیات و پرداخت‌های انتقالی («نابرابری خالص») را مقایسه نمود. با توجه به این که درآمد قابل تصرف مبنای تصمیم خانوارها برای

¹ Alesina and Perotti

² Galor and Zeira

³ Barro

مصرف و پس انداز است؛ بنابراین کاربرد توزیع مجدد نسبی به ارائه تصویر دقیق تری در زمینه تأثیر نابرابری بر رشد اقتصادی کمک خواهد نمود. «رینولدز-اسمولنسکی»^۱ (۱۹۷۷) به کمی کردن توزیع مجدد درآمد حاصل از مالیات و انتقالات می پردازد.

تئوری های توسعه در ابتدا بر رشد اقتصادی تأکید داشته و حتی رشد را برای رسیدن به برابری بیشتر درآمدها ضروری می دانستند؛ اما تجارب اکثر اقتصادهای در حال توسعه هم چون کشورهای آفریقا و آمریکای لاتین که هدف خود را رشد قرار داده و حتی به رشدهای قابل ملاحظه نیز در تاریخ اقتصادی خود دست یافته بودند، نشان داد که باوجود موفقیت نسبی آن ها در رشد در اقتصادی، وضعیت مردم فقیر آن ها چندان بهبود جزئی نیافته است و این به سبب افزایش نابرابری در این کشورها بود، زیرا فواید رشد اقتصادی عمدتاً عاید ثروتمندان می شد؛ از این رو، به خصوص پس از دهه ۱۹۸۰ م. به بعد موضوع نابرابری در محافل و سیاست گذاری اهمیت بسیاری پیدا نمود؛ طوری که شاید بتوان گفت «ابرابری درآمد اصلی ترین دل مشغولی اقتصاد تجربی مدرن شده است» (گالبریت، ۱۹۹۸)^۲.

بنا به گفته «تودارو»^۳ امروزه ریشه کن کردن فقر و نابرابری مرکز ثقل مسائل قرار گرفته و هدف اصلی سیاست توسعه برای بسیاری از کشورها می باشد. به همین سبب امروزه بهبود در توزیع درآمدها و مبارزه با فقر و کاهش نابرابری جزء اهداف عمده راهبرد توسعه اقتصادی و اجتماعی و حتی از وظایف مهم دولت ها محسوب می شود. به طوری که در کشورهای توسعه یافته یکی از هدف های مهم سیاست گذاران اقتصاد، ارتقای کیفیت زندگی و سطح رفاه اجتماعی در جامعه است و در کشورهای در حال توسعه نیز رشد اقتصادی هدف تلقی نمی شود، بلکه این کشورها همگام با کشورهای توسعه یافته افزایش رفاه اجتماعی را هم یکی از هدف های اصلی و از معیارهای توسعه یافته در نظر می گیرند (موسی خانی، ۱۳۷۸) و از آنجا که میزان رفاه اجتماعی خانوارها به میزان درآمد آن ها بستگی دارد و توزیع مناسب درآمد باعث افزایش سطح رفاه اجتماعی در کل جامعه و برای اکثریت خانواده ها می شود؛ لذا توزیع عادلانه درآمد یکی از اهداف برنامه های توسعه کشورها به شمار می آید (طراز کار و زیبایی، ۱۳۸۳)؛ بنابراین ارزیابی نابرابری توزیع درآمد در جامعه و کمی نمودن آن، شناسایی عوامل و ریشه های افزایش دهنده و راهکارهای کاهش آن، مرکز توجه اقتصاددانانی است که به مسائل عدالت اجتماعی و توسعه اقتصادی پایدار توجه دارند (شاه آبادی و سارگی، ۱۳۹۰).

ارتباط رشد اقتصادی و توزیع درآمد یکی از مسائل بحث برانگیز اقتصادی می باشد؛ چراکه همواره نابرابری درآمد یکی از پدیده های نامطلوب زندگی اجتماعی و اقتصادی تلقی شده است و سیاست گذاران کاهش و نهایتاً حذف آن را در رأس اهداف خود قرار داده اند. از نظر تاریخی، طی دهه ۱۹۵۰ م. تمرکز اصلی سیاست گذاران اقتصادی متوجه رشد اقتصادی گردید. هدف اولیه آن ها افزایش درآمد تولید ملی بود؛ زیرا این اعتقاد وجود داشت که افزایش درآمد و تولید باعث بیشتر شدن سهم افراد جامعه و نهایتاً افزایش رفاه آن ها خواهد شد، ولی با افزایش نابرابری در اقتصادهایی که سیر رشد بالایی داشتند از قبیل: چین، هند و ویتنام، نگرانی در این زمینه افزایش یافت؛ چراکه تجربه بیش از یک دهه رشد نسبتاً سریع اقتصادی در بسیاری از کشورها (علی الخصوص در کشورهای

1 Reynolds-Smolensky

2 Galbraith

3 Todaro

در حال توسعه) نشان داد که منافع حاصل از رشد اقتصادی، نصیب گروه‌های خاصی از افراد جامعه شده و شکاف درآمدی بین فقرا و ثروتمندان افزایش یافته است (کفایی و درستکار، ۱۳۸۶).

تقریباً تمام نظریه‌پردازان بر این امر اتفاق نظر دارند که توسعه از یک بخش خاص شروع می‌شود، سپس تحت تأثیر سیاست‌های متخذه و الگوی اولیه مالکیت دارایی‌ها و توزیع درآمد به سایر بخش‌ها منتقل می‌گردد؛ بنابراین حرکت توسعه‌ای، نابرابری توزیع را در بطن خود دارد. برای کشورهایی که از ابتدا دچار فقر و نابرابری در توزیع درآمد هستند، ساختار دوگانه اقتصاد، فراگیری و تداوم رشد را محدود می‌کند. به‌رغم بهبود بازدهی عوامل در روند توسعه، توزیع بین عوامل تولید بلافاصله تعدیل می‌گردد.

هر سیاست توزیعی که پس‌انداز کلی را تحت تأثیر قرار دهد، بر فرآیند رشد تأثیر خواهد داشت. تا آنجا که برخی از نظریه‌پردازان رشد نابرابری توزیع درآمد، در مراحل اولیه توسعه را ضروری دانسته‌اند، گرچه فقدان طبقه سرمایه‌دار در کشورهای در حال توسعه که با عواید سرمایه زندگی کند، این نظریه را به شدت مورد تردید قرار داده است؛ به‌رغم این، صاحبان سرمایه در کشورهای در حال توسعه ویژگی این طبقه در کشورهای توسعه‌یافته را ندارند. تمایل صاحبان سرمایه در این کشورها بیشتر سرمایه‌گذاری در بخش خدمات و با کسب و کار خود، تأمین اعتبارات لازم برای سرمایه‌گذاری را به منابع خارجی وابسته نموده است. به‌طور خلاصه، هر سیاستی که انتقال مصرف از اغنیا به فقرا را به دنبال داشته باشد، موجب بهبود توزیع درآمد می‌شود که ممکن است رشد تولید را هم در پی داشته باشد. تجربه سنتی آن است که وقتی مصرف افزایش می‌یابد، از طریق افزایش بهره‌وری قشر کم درآمد، تولید گسترش می‌یابد. بنابر تحلیل‌های «کینزی» هم، قشر کم درآمد میل نهایی به مصرف بالاتری دارند؛ بنابراین ضریب تکاثر درآمد ملی را افزایش می‌دهند؛ البته این امر زمانی بر تولید حقیقی اثر دارد که ضریب میل نهایی به واردات، افزایش مصرف کالای داخلی را خنثی نکند (پروین، ۱۳۷۵)؛ بنابراین، توزیع درآمد به‌عنوان یکی از اصلی‌ترین متغیرهای اقتصادی، بر توزیع منابع و پویایی اقتصاد تأثیر می‌گذارد. برخی از تحقیقات نشان می‌دهند که توزیع ناعادلانه درآمد باعث کاهش رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری می‌شود (آلسینا، ۲۰۰۴؛ گایلور^۱ و همکاران، ۱۹۹۳)؛ در حالی که برخی تحقیقات نشان می‌دهند توزیع ناعادلانه درآمد، رشد اقتصادی را افزایش می‌دهد. از طرفی مطالعات نشان می‌دهد که رشد اقتصادی می‌تواند باعث افزایش توزیع عادلانه درآمد شود (پیرسون و همکاران^۲، ۱۹۹۴)؛ هم‌چنین، تحقیقات دیگر نشان می‌دهند که پس‌انداز و سرمایه‌گذاری می‌تواند باعث افزایش رشد اقتصادی شود (رومر و همکاران^۳، ۱۹۹۲)؛ بنابراین توزیع درآمد، رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری و پس‌انداز، تأثیرات متقابلی برهم دارند.

امروزه توزیع درآمد چه در سطح جهانی، چه در مقیاس بین کشورها و چه در سطح بین منطقه‌ای مورد توجه ویژه‌ای قرار گرفته است، این موضوع در سال‌های اخیر جایگاهی ویژه در بحث‌های توسعه اقتصادی به خود اختصاص داده است؛ به‌همین خاطر، اهمیت ایجاد توزیع درآمد متعادل یکی از هدف‌های مهم دولت‌ها در سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصادی می‌باشد.

تحقیقات نشان داده است که نابرابری و رشد اقتصادی با یک‌دیگر ارتباط مستقیم دارند؛ به‌عنوان مثال، نابرابری می‌تواند با ایجاد انگیزه برای نوآوری و کارآفرینی بر روی رشد تأثیر بگذارد؛ هم‌چنین، افزایش پس‌انداز و

1 Gylor

2 Persson & Tabellini

3 Mankiw et al.

سرمایه‌گذاری باعث می‌شود که افراد ثروتمند بخش بیشتری از درآمد خود را پس‌انداز کنند. این پس‌اندازها، به‌ویژه در کشورهای فقیر، برای شروع کسب و کار و تحصیل خوب برای تعداد محدودی از افراد، حداقل موردنیاز را فراهم می‌کنند؛ علاوه‌بر تأثیر مثبتی که نابرابری می‌تواند بر روی رشد اقتصادی داشته باشد، این پدیده ممکن است برای رشد مضر باشد؛ برای مثال، نابرابری می‌تواند توانایی سالم‌ماندن و انباشت سرمایه انسانی را کاهش دهد؛ هم‌چنین، با ایجاد بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی، نابرابری درآمدی باعث کاهش سرمایه‌گذاری می‌شود و اراده اجتماعی لازم برای سازگاری با شوک‌های اقتصادی و حفظ رشد را مختل می‌کند. ممکن است رابطه بین نابرابری و رشد غیرخطی باشد و در برخی موارد، افزایش نابرابری باعث رانت‌جویی و کاهش رشد شود. در رابطه با تأثیر نابرابری بر توزیع مجدد، مطالعات نشان می‌دهند که نابرابری بیشتر فشارهایی برای توزیع مجدد ایجاد می‌کند. با این حال، اگر ثروتمندان نفوذ سیاسی بیشتری داشته باشند، توزیع مجدد موردتوجه قرار نخواهد گرفت. این نکته در نظام‌های مبتنی بر دموکراسی که قدرت سیاسی در مقایسه با قدرت اقتصادی بیشتر توزیع شده است، بیشتر مورد تأکید قرار می‌گیرد (استیگلیتز^۱، ۲۰۱۲).

توزیع مجدد به رشد آسیب می‌رساند (اوکان^۲، ۱۹۷۵)؛ زیرا مالیات‌ها و یارانه‌های بالاتر انگیزه‌های کار و سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد. زبان‌ها احتمالاً تابع افزایشی از نرخ مالیات‌ها هستند، به‌طوری‌که با افزایش نرخ مالیات، ضررهای ناشی از توزیع مجدد به‌شدت افزایش می‌یابد (باررو^۳، ۱۹۹۰). از طرفی، توزیع مجدد هم‌چنین می‌تواند از طریق وضع مالیات‌های فزاینده برای تأمین مالی سرمایه‌گذاری‌های عمومی، افزایش هزینه بیمه‌های اجتماعی برای افراد فقیر و ریسک‌پذیر، و افزایش هزینه‌های بهداشت و آموزش عالی برای فقرا، شکست بازار کار و سرمایه را جبران کند (بنابو^۴، ۲۰۰۰). در چنین مواردی، سیاست‌های توزیع مجدد می‌تواند برابری و رشد را افزایش دهد.

شواهد نشان می‌دهد که نابرابری حداقل در میان‌مدت به رشد آسیب می‌زند و محققان میزان رشد را در دوره‌های طولانی بررسی کرده و دریافته‌اند که نابرابری با رشد کندتر و کم‌دوام‌تر ارتباط دارد؛ بنابراین، برای حل مسائل نابرابری در رشد اقتصادی، سیاست‌های توزیع مجدد می‌تواند از اهمیت بالایی برخوردار باشد، اما باید به‌دقت و با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر کشور، طراحی شود تا ضررهای ناشی از توزیع مجدد کاهش یابد و به‌جای آن، برابری و رشد را تقویت کند؛ بنابراین، روابط متقابل پیچیده‌ای بین نابرابری و رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری وجود دارد و توزیع مجدد می‌تواند باعث تقویت برابری و رشد شود، اما باید به‌دقت و با توجه به شرایط اقتصادی و اجتماعی هر کشور، طراحی شود تا ضررهای ناشی از توزیع مجدد کاهش یابد.

همان‌گونه که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود، توزیع نابرابر درآمدها می‌تواند بر میزان پس‌انداز افراد تأثیر داشته باشد. در صورتی‌که درآمدها به‌صورت نابرابر توزیع شده باشند، افراد با درآمدهای کمتر احتمالاً بیشتر در معرض

¹ Stiglitz

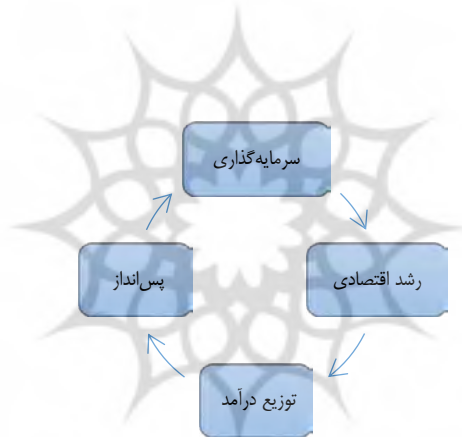
² Okun

³ Barro

⁴ Benabou

نیازهای اساسی هستند و از امکان پس‌انداز کمتری برخوردارند. در عین حال، افراد با درآمدهای بیشتر، قادر به پس‌انداز بیشتری هستند؛ بنابراین، توزیع نابرابر درآمدها می‌تواند باعث کاهش میزان پس‌انداز و در نتیجه کاهش تأمین منابع برای سرمایه‌گذاری در صنعت، نوآوری‌ها و تحقیقات و توسعه شود و از این طریق بر رشد اقتصادی تأثیر داشته باشد.

در نتیجه سرمایه‌گذاری، توزیع درآمد، پس‌انداز و رشد اقتصادی با یکدیگر روابط متقابلی دارند. از طرفی، دولت‌ها با استفاده از سیاست‌های اقتصادی در روابط متقابل رشد اقتصادی، سرمایه‌گذاری، توزیع درآمد و پس‌انداز نقش آفرین باشند. در این راستا، مالیات‌ها به عنوان ابزاری است که توسط دولت‌ها برای تغییر در پس‌انداز، تجهیز منابع مالی سرمایه‌گذاری‌ها و دستیابی به رشد اقتصادی استفاده نمایند. تغییر مالیات‌ها بر توزیع درآمد موثر است. عمدتاً برای سنجش نابرابری‌ها از شاخص‌هایی مانند ضریب جینی استفاده می‌شود. برای بررسی نابرابری درآمدی در ضریب جینی از درآمد قبل از کسر مالیات استفاده می‌شود در حالی که استفاده از درآمد پس از کسر مالیات‌ها برای سنجش نابرابری مناسب‌تر است. برای این منظور از توزیع مجدد نسبی استفاده می‌شود. از این رو در مطالعه حاضر توزیع مجدد نسبی به جای توزیع درآمد مورد بررسی قرار گرفته است.



نمودار ۱: رابطه بین توزیع درآمد و سرمایه‌گذاری (منبع: یافته‌های تحقیق).

Graph. 1: Investment-Income Distribution cycle

۳. پیشینه پژوهش

بخش عمده‌ای از مطالعات پیشین ارتباط بین رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری، ارتباط رشد اقتصادی و توزیع درآمد و همچنین ارتباط پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در مطالعات مختلفی بررسی شده است که در ادامه به برخی از این مطالعات اشاره می‌شود.

«عمرو الزغول» و همکاران^۱ (۲۰۲۳)، در مطالعه‌ای به بررسی رابطه بین پس‌انداز و سرمایه‌گذاری در اقتصاد اردن با استفاده از روش آزمون ARDL پرداختند که نتایج نشان می‌دهد که رابطه پس‌انداز-سرمایه‌گذاری در اقتصاد اردن وجود دارد و حفظ تأمین پایدار پس‌انداز باید به عنوان یک هدف سیاستی برای پایداری اقتصادی در نظر گرفته شود.

¹ Amro Alzghoula, Omar Al_kasasbehB, Ghaith AlsheikhC, Ismail Yamin

«کوپرس»^۱ و همکاران (۲۰۲۱)، تأکید کردند که نابرابری درآمدی نه تنها بر شرایط زندگی افراد و خانواده آن‌ها و وضعیت سلامت آن‌ها، بلکه بر کل جامعه از طریق تهدید انسجام اجتماعی، مهار رشد اقتصادی و تضعیف اعتماد تأثیر عمیقی دارد. بیشتر کشورهای OECD ترکیبی از سیاست‌های عمومی را برای کاهش نابرابری درآمد در جامعه و تأثیر بلندمدت آن بر پیشرفت اقتصادی اتخاذ کرده‌اند. این سیاست‌ها شامل سیستم‌های حمایت اجتماعی و بیمه‌ای است که از طریق ترکیبی از طریق مالیات و پرداخت‌های نقدی تأمین مالی می‌شوند. آن‌ها همچنین از بسته‌های محرک مالی ویژه برای افزایش تقاضا و حفاظت خانواده‌های فقیرتر از تأثیر بحران‌ها مانند بیماری همه‌گیر COVID19 استفاده کردند. این معیارها با هدف پرداختن به نابرابری درآمد از طریق توزیع مجدد درآمد بین ثروتمندان و فقرا، با رویکرد بین نسلی می‌توانند از گروه‌های سنی که نیاز بیشتری دارند، حمایت کنند.

«رابرت براونینگ»^۲ و «عمر ماجد»^۳ (۲۰۲۰)، در مقاله‌ای تحت عنوان «نابرابری، فقر و رشد اقتصادی» برای کشورهای OECD در سال (۱۹۸۶ تا ۲۰۰۴ م.) به این نتیجه دست‌یافتند که وقتی هر دو نابرابری به فقر را در نظر می‌گیریم، به نظر می‌رسد که مقدار منفی نابرابری در رشد درمیان کشورهای دارای فقر بالا متمرکز است؛ اگرچه تاکنون تاریخ شاهد رشد اقتصادی قابل توجهی در جهان بوده است، اما فقر و نابرابری همچنان در بسیاری از نقاط جهان بالا است؛ یکی از بارزترین ویژگی‌های توسعه‌نیافته فقر و نابرابری درآمدی است و ریشه‌کن کردن فقر و تعدیل نابرابری وقتی همراه با رشد اقتصادی در نظر گرفته شود به بزرگ‌ترین هدف و دشوارترین وظیفه سیاست‌گذاران اقتصادی در کشورهای در حال توسعه تبدیل می‌شود.

«یانگ» و «گرینی» (۲۰۱۷)، در مطالعه‌ای اثر نابرابری درآمد بر رشد اقتصادی در دوره‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت با استفاده از تکنیک Engle Granger دومرحله‌ای (ECM) مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که نابرابری درآمد تأثیر مثبت و قابل توجهی بر رشد اقتصادی ژاپن، آمریکا و چین دارد. این نتیجه نشان می‌دهد که نابرابری در توزیع درآمد باعث رشد در این اقتصادها می‌شود؛ با این حال، درآمد نابرابری تأثیر منفی ناچیزی بر رشد اقتصادی در کره جنوبی دارد.

«نوز»^۴ و همکاران (۲۰۱۶)، در مطالعه‌ای با استفاده از روش متارگرسیون دریافتند که استفاده از نابرابری مبتنی بر مخارج و نابرابری ناخالص منجر به برآوردهای واگرا می‌شود. علاوه بر این، آن‌ها استنباط کردند نابرابری نسبت به زمین و نابرابری انسانی برای رشد بعدی آسیب کمتری دارد؛ درحالی‌که مطالعات مقطعی تمایل به گزارش یک اثر منفی قوی‌تر از نابرابری نسبت به مطالعات پانل دارند و معتقد است که اثر نابرابری در کشورهای فقیر منفی و شدیدتر از کشورهای ثروتمند است؛ همچنین مشخص شد که نابرابری منطقه‌ای یک رابطه U شکل معکوس با توسعه اقتصادی در اسپانیا دارد.

¹ Kuypers

² Robert Browning

³ Omar Majed

⁴ Neves

«سینگانو»^۱ (۲۰۱۴)، در مطالعه‌ای در کشورهای OECD در بازه ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۰م. با بررسی به روش رگرسیون‌های رشد برای درآمد اولیه، تحصیلات و سرمایه‌گذاری نشان می‌دهد که افزایش میزان برابری تأثیر منفی بر رشد اقتصادی می‌گذارد و نابرابری با سرمایه‌انسانی در تعامل است تا مانع رشد شود.

«برگ»^۲ و همکاران (۲۰۱۴)، در مطالعه‌ای تحت عنوان «توزیع مجدد، نابرابری و رشد» برای کشورها OECD (۱۹۸۹ تا ۲۰۱۲م.) با روش گشاورهای GMM نشان دادند که نابرابری، پیشرفت در سلامت و تحصیلات را تضعیف می‌کند و باعث بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی می‌شود و اجماع اجتماعی مورد نیاز برای تعدیل در برابر شوک‌ها را کاهش می‌دهد، بنابراین سرعت و تداوم رشد را کاهش می‌دهد.

«رحیمی» و «اسفندیاری» (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای تحت عنوان «تأثیر توزیع مجدد نسبی بر رشد اقتصادی» برای کشور ایران در فاصله سال‌های ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۶ و با استفاده از تکنیک گشاورهای تعمیم‌یافته (GMM) یافتند استفاده از شاخص توزیع مجدد نسبی، رابطه غیرمستقیم رشد اقتصادی و نابرابری تأیید می‌شود. از آنجا که مالیات‌ها به‌عنوان ابزاری برای بهبود وضعیت توزیع درآمد می‌باشند محاسبه ضریب چینی براساس درآمد پس از پرداخت‌های اجباری و مالیات‌ها می‌تواند امکان دسترسی به تصویر دقیق‌تری از توزیع درآمد جامعه و پیامدهای آن ایجاد کند و نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که برنامه‌ریزی برای توزیع عادلانه‌تر درآمد (پس از کسر مالیات‌ها) محرک رشد اقتصادی است؛ درحالی‌که براساس ضریب چینی متعارف، نابرابری درآمد منجر به افزایش رشد اقتصادی می‌شود.

«کازرونی» و همکاران (۱۳۹۹) بیان کردند که مقاله سیمون کوزنتس، اقتصاددانان را به تمرکز بر رشد اقتصادی به‌عنوان عامل اصلی در کاهش نابرابری درآمدی واداشته است، اما با انتشار کتاب سرمایه در قرن ۲۱ فرضیه کوزنتس به چالش کشیده شد؛ زیرا این فرضیه نشان داد که در مراحل پیشرفته توسعه اقتصادی به چالش کشیده شده است. با توجه به این ادعاها، هدف اصلی این پژوهش بررسی فرضیه توماس پیکتی بر مبنای شواهد آماری ایران در دوره زمانی ۱۳۹۴ - ۱۳۵۴ و روش ARDL برای این پژوهش استفاده شده است. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که فرضیه توماس پیکتی توسط شواهد آماری ایران تأیید می‌شود. همچنین این نتایج نشان می‌دهد که تولید ناخالص داخلی اثر منفی و معنی‌دار درآمد نفتی اثر مثبت و معنی‌داری دارد؛ همچنین سال‌های جنگ منجر به افزایش نابرابری درآمد شده است.

«خاندوزی» و «مجاهدی مؤخر» (۱۳۹۷)، در مطالعه خود با عنوان تأثیر رفتار بازتوزیعی بر پس‌انداز و انباشت سرمایه در چارچوب الگوی نسل‌های هم‌پوشان به بررسی تئوری‌های نوع‌دوستی و عقلانیت تعدیل‌یافته در غرب و عدالت بازتوزیعی و انفاق در اقتصاد اسلامی می‌پردازیم و سپس با وارد کردن راهکارهای دیگرخواهانه برای بازتوزیع درآمد در الگوی نسل‌های هم‌پوشان (OLG) دو دوره‌ای این الگو را تعمیم‌داده و پس از تحلیل اثرات اقتصادی رفتارهای بازتوزیعی مورد بررسی قرار دادند. براساس نتایج این تحقیق افزایش رفتارهای بازتوزیعی که در قالب افزایش انفاق ظهور پیدا می‌کند تأثیر مثبت بر پس‌انداز و انباشت سرمایه دارد و در نتیجه با رشد اقتصادی سازگار است.

¹ Cingano

² Berg

«حسین زاده» (۱۳۹۶)، در مقاله‌ای تحت‌عنوان «تأثیر رشد اقتصادی بر توزیع درآمد در کشورهای منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا» با استفاده از روش رهیافت اقتصادسنجی فضایی به بررسی رابطه میان رشد اقتصادی و توزیع درآمد در کشورهای منطقه منطبقه مناسطی دوره ۲۰۱۴-۱۹۹۴م. و با استفاده از روش دوربین فضایی (Spatial Model Durbin) بر مبنای مطالعه «لی» و همکاران (۲۰۱۳) پرداخته شده است. نتایج حاصل از برآورد مدل نشان می‌دهد رشد اقتصادی دارای تأثیر مثبت و معنی‌دار بر نابرابری توزیع درآمد بوده، در حالی که مجذور رشد اقتصادی دارای تأثیر منفی و معنی‌دار بر نابرابری توزیع درآمد است؛ بنابراین فرضیه کوزنتس در کشورهای مورد نظر تأیید می‌شود. همچنین سرمایه انسانی دارای تأثیر مثبت و معناداری بر نابرابری توزیع درآمد بوده و تراکم جمعیت نیز نابرابری درآمد را افزایش می‌دهد. نتایج حاصل از آزمون وابستگی فضایی نیز حاکی از وجود رابطه فضایی میان متغیرهای مدل مورد بررسی است.

بررسی مطالعات پیشین به رابطه توزیع درآمد و رشد اقتصادی می‌پردازد و برخی مطالعات مانند: «تکینسون»^۱ و «ساندمو»^۲ (۱۹۷۲)، «هامادا»^۳ (۱۹۷۰) و «پیزو»^۴ (۲۰۲۳) رابطه بین انباشت سرمایه و مالیات، «موریسون»^۴ (۲۰۲۴) و «خاندوزی» و «مجاهدی موخر» (۲۰۱۸) ارتباط کمی انباشت سرمایه، پس‌انداز و توزیع مجدد درآمد را در مدل نسل‌های همپوشان ارائه می‌کنند؛ بنابراین مطالعه حاضر از دو منظر با سایر مطالعات متفاوت است. از یک سو در مطالعات از بررسی رابطه توزیع درآمد و سرمایه‌گذاری غفلت شده است و از سوی دیگر، شاخص توزیع درآمد ضریب جینی لحاظ شده است. با توجه تأثیر مالیات بر انباشت سرمایه و پس‌انداز و سرمایه‌گذاری لازم است در بررسی ارتباط سرمایه‌گذاری و توزیع درآمد از ضریب جینی پس از کسر مالیات (مبتنی بر درآمد قابل تصرف) یا شاخص توزیع مجدد نسبی استفاده کرد.

۴. روش‌شناسی پژوهش و یافته‌ها

این پژوهش به‌لحاظ هدف یک تحقیق کاربردی و از نوع تحلیلی و توصیفی می‌باشد. در این مطالعه اطلاعات مورد نیاز با مراجعه به بانک جهانی (WDI) و پایگاه داده‌های نابرابری جهانی (SWID) در فاصله زمانی ۲۰۲۱-۲۰۰۱م. برای کشورهای منتخب عضو اوپک استخراج شده است. پس از پردازش داده‌های خام، تکنیک گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) مورد استفاده قرار گرفته است. روش تخمین GMM به سرعت به‌عنوان یکی از پرکاربردترین تکنیک‌های اقتصادسنجی قرار گرفت؛ زیرا بسیار انعطاف‌پذیر بوده و تنها به فروض ضعیفی نیاز دارد. به‌کارگیری این تخمین‌زننده، به‌ویژه هنگامی که الگو بیش از حد شناسا باشد، بسیار مفید است. در این الگو وقفه متغیر وابسته به‌صورت متغیر مستقل در سمت راست معادله ظاهر می‌شود. به این ترتیب، امکان پارامتربندی مجدد مدل به روش داده‌های تلفیقی پویا به‌وجود می‌آید و کشش‌های کوتاه‌مدت امکان‌پذیر می‌گردد. تکنیک تخمین در روش GMM بسطی از تکنیک گشتاوری است که به مدل‌های دیگری فراتر از رگرسیون خطی تعمیم‌یافته است. روش گشتاورها یک تکنیک تخمین است که بیان می‌دارد پارامترهای مجهول باید به‌وسیله تطبیق گشتاورهای جامعه (که توابعی

¹ Atkinson and Sandmo

² Hamada

³ Pizzo

⁴ Morrison

GMM پارامترهای مجهول هستند) باگشتاورهای نمونه‌ای مناسب تخمین زده شوند. علت استفاده از روش GMM مزایای این روش نسبتاً به سایر روش‌های اقتصادسنجی است. روش برآورد GMM حداقل به سه دلیل مناسب است. در این روش می‌توان متغیرهای درون‌زا را نیز استفاده کرد. یکی از راه‌های کنترل درون‌زایی متغیرها، استفاده از متغیر ابزاری است. یک ابزار زمانی قدرت لازم را خواهد داشت که با متغیر موردبررسی هم‌بستگی بالایی داشته باشد، درحالی‌که با اجزای خطا هم‌بستگی نداشته باشد. به‌رحال پیدا کردن چنین ابزاری بسیار مشکل است. یکی از مزیت‌های روش GMM این است که اجازه می‌دهد از وقفه این متغیرها به‌عنوان ابزارهای مناسبی جهت کنترل درون‌زایی استفاده کنیم. دومین مزیت این روش آن است که می‌توان پویایی‌های موجود در متغیر مورد بررسی را در مدل لحاظ کرد؛ و سومین مزیت این روش آنجاست که همه در داده‌های سری زمانی، مقطعی و پانل قابل استفاده است. لذا برای آزمون این موضوع از آماره پیشنهاد شده توسط آرانو و بوند، بلندل و بوند، و آرانو و باور استفاده می‌کنیم. این آزمون که «سارگان» نام دارد، اعتبار کل ابزارهای به‌کار رفته را می‌سنجد. در این آزمون فرضیه صفر حاکی از عدم هم‌بستگی ابزارها با اجزاء اخلاص می‌باشد (کمجانی و غلامی، ۱۳۸۹).

با توجه به مبانی نظری و پیشینه پژوهش برای بررسی تأثیر توزیع مجدد نسبی بر سرمایه‌گذاری مدل زیر برآورد شده است:

$$invest_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 X_{i,t} + U_{i,t} + \mu_i \quad (3)$$

به‌طوری‌که $invest_{i,t}$ تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در زمان t می‌باشد. ضرایب معادله، نشان‌دهنده میزان تأثیرگذاری تغییر هر واحد از متغیرهای مدل بر رشد اقتصادی است. $\beta_1, \beta_2, \beta_3$ $U_{i,t}$ جز اخلاص^۱ است و شامل تمام تأثیرات مشاهده نشده اقتصادی است؛ و همچنین بردار $X_{i,t}$ شامل متغیرهای زیر می‌باشد.

$GDPPC_{i,t-1}$: نرخ رشد تولید ناخالص داخلی سرانه در زمان $t-1$

$GINI_{i,t-1}$: ضریب جینی در زمان $t-1$

$REDIS_{i,t-1}$: توزیع مجدد نسبی در زمان $t-1$

$INF_{i,t-1}$: نرخ تورم در زمان $t-1$

$TRAD_{i,t-1}$: باز بودن تجاری در زمان $t-1$

در جدول ۱ نماد هر یک از متغیرهای مدل و منبع استخراج آن‌ها شرح داده شده است.

جدول ۱: معرفی متغیرها

Tab. 1: List of variables

نام متغیر	معرفی	منبع
GDP	نرخ رشد تولید ناخالص داخلی سرانه	بانک جهانی

1 Disruption

2 Explanatory variable

https://databank.worldbank.org/home.aspx		
پایگاه دادهای نایریری جهانی https://The Standardized World Income Inequality Database version5	ضریب جینی	GINI
براساس شاخص قیمت مصرف کننده / بانک جهانی. https://databank.worldbank.org/home.aspx	نرخ تورم	INF
بانک جهانی https://databank.worldbank.org/home.aspx	باز بودن تجارت	TRAD
بانک جهانی https://databank.worldbank.org/home.aspx	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (سرمایه گذاری)	INV
اختلاف نابرابری بازار و نابرابری خالص (جینی)، تقسیم بر نابرابری بازار ضرب در ۱۰۰ / پایگاه دادهای نابرابری https://The Standardized World Income Inequality Database version5	توزیع مجدد نسبی	REDIS

با توجه به روابط متقابل سرمایه گذاری، رشد اقتصاد و توزیع درآمد و به منظور غلبه بر درونزایی، مدل براساس تکنیک گشتاورهای تعمیم یافته GMM برآورد می شود؛ نتایج حاصل از برآورد مدل در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۲: نتایج تخمین مدل

Tab. 2: GMM estimates

Variable	Coefficient	Std.Error	t-Statistic	Prob
GDPPC	0/0314823	0/0184576	0/0046938	0/088
GINI	-./0433227	0/00324529	-0/1069291	0/182
REDIS	-0/0115728	0/0400826	-0/1942811	0/004
INF	0/0294948	0/0067682	0/0162294	0/000
TRAD	-0/0204327	0/0071629	-0/0344717	0/004
SARGEN			0/4338	

(ماخذ: محاسبات تحقیق).

۵. نتیجه گیری

در جوامع امروزی دولت‌ها برای تعادل اقتصادی و تأمین عدالت اجتماعی، مسئولیت‌های گوناگونی را بر عهده دارند. یکی از ابزارهای اجرای سیاست‌های اقتصادی توسط دولت‌ها، مالیات است. استفاده از ابزار مالیات، آثار اقتصادی و اجتماعی دربردارد. از یک طرف منبع درآمد برای دولت و از طرفی ابزاری برای تحقق عدالت است. برای بررسی توزیع عادلانه درآمدها در اکثر مطالعات، ضریب جینی براساس درآمد بازاری مورد توجه قرار گرفته است. با توجه به این که ضریب جینی براساس درآمدهای بازاری محاسبه می شود، تأثیر مالیات که در تأمین اجتماعی نقش اساسی دارد، در نظر گرفته نمی شود. این نقیصه با شاخص توزیع مجدد نسبی که مبتنی بر ضریب جینی پس از کسر مالیات (درآمد قابل تصرف) است، برطرف می شود. توزیع درآمد براساس درآمد پس از کسر مالیات و پرداخت‌های اجباری می تواند سنجه واقعی تری برای بررسی توزیع درآمد باشد؛ از این رو، مطالعه حاضر به بررسی تأثیر توزیع درآمد بر سرمایه گذاری با داده‌های سالیانه در بازه زمانی ۲۰۰۱-۲۰۲۱م. در کشورهای عضو اوپک با بهره گیری از تکنیک گشتاورهای تعمیم یافته می پردازد. یافته‌های مطالعه نشان می دهد که تأثیر توزیع درآمد مبتنی بر درآمد بازاری و

درآمد قابل تصرف (پس از کسر مالیات و پرداخت‌های اجباری) متفاوت است. نتیجه این مطالعه اهمیت مالیات‌ها در توزیع درآمد را تأیید می‌کند؛ هم‌چنین توزیع مجدد نسبی زمینه افزایش پس‌انداز را فراهم نموده و سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهد. افزایش رشد تولید ناخالص داخلی سرانه نیز منجر به افزایش سرمایه‌گذاری شده و چرخه پس‌انداز- سرمایه‌گذاری - رشد اقتصادی با توزیع مجدد نسبی تکمیل می‌شود. مالیات منجر به بازتوزیع درآمدها شده و در نتیجه پس‌انداز را افزایش داده و به رشد و سرمایه‌گذاری می‌انجامد؛ بنابراین در کشورهای وابسته به درآمدهای حاصل از فروش نفت، استفاده از ابزار مالیات می‌تواند زمینه توزیع مناسب درآمد را فراهم نموده و با اتخاذ سیاست‌های بهینه، تولید و سرمایه‌گذاری را افزایش دهد. برای توفیق بیشتر در زمینه سرمایه‌گذاری لازم است نوسانات شاخص قیمت کنترل شده و تورم کاهش یابد؛ هم‌چنین تمرکز سیاست‌های تجاری بر محور صادرات می‌تواند سرمایه‌گذاری را از طریق افزایش تولید، درآمد و پس‌انداز و کاهش نرخ ارز افزایش دهد؛ بنابراین، بازنگری در شاخص‌های توزیع درآمد و تکیه بر شاخص‌هایی که مبتنی بر درآمد قابل تصرف است می‌تواند تصویر دقیق‌تری از توزیع درآمد در جامعه نشان دهد و بهبود وضعیت توزیع درآمد به افزایش پس‌انداز، سرمایه‌گذاری و تولید منجر شود.

سپاسگزاری

نویسندگان از نظرات ارزشمند داوران محترم ناشناس نشریه تقدیر و تشکر می‌نمایند.

مشارکت نویسندگان

در نگارش مقاله، نویسنده اول، طرح ایده و مفهوم‌سازی، آماده‌سازی و نوشتن پیش‌نویس اولیه، نوشتن منابع و نویسنده دوم، روش‌شناسی، تحلیل و بررسی یافته‌ها، بازبینی و ویرایش، نظارت مشارکت داشته است.

تضاد منافع

نویسندگان ضمن رعایت اخلاق نشر، نویسندگان نبود تضاد منافع را اعلام می‌دارند.

کتابنامه

- پروین، سهیلا، (۱۳۷۵). «توزیع درآمد و تدام رشد». مجله برنامه و بودجه، ۲: ۲۵-۴۶.
<http://jpbud.ir/article-1-496-fa.html>
- پژوهان، جمشید، (۱۳۸۵). «به‌سوی ساختار سیاست‌سازی و سیاست‌گذاری اقتصادی». نشریه راهبرد توسعه، ۲ (۲: پیاپی) ۶: ۱۳۹-۱۵۰. <https://www.magiran.com/p349141>

- حسین‌زاده، هدایت، (۱۳۹۶). «تأثیر رشد اقتصادی بر توزیع درآمد در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا»: رویکرد اقتصادسنجی فضایی». *پژوهش‌های اقتصادی ایران*، ۲۵ (۸۲): ۲۶۰-۲۳۳. <https://qjerp.ir/article-1-1391-fa.html>
- خانزادی، آزاد؛ حیدریان، مریم؛ و مرادی، سارا، (۱۳۹۳). «بررسی و تحلیل نقش و اثرات درآمدهای مالیاتی بر توزیع درآمد و توسعه انسانی (مطالعه موردی کشور ایران)». *اقتصاد مقداری (بررسی‌های اقتصادی سابق)*، ۱ (۴): ۱۳۵-۱۵۸. https://jqe.scu.ac.ir/article_11876.html
- خاندوزی، سید احسان؛ مجاهدی مؤخر، محمدمهدی؛ خورسندی، مرتضی؛ و افسری، علی، (۱۳۹۷). «تأثیر رفتار بازتوزیعی بر پس‌انداز و انباشت سرمایه در چارچوب الگوی نسل‌های هم‌پوشان». *پژوهش‌های اقتصادی ایران*، ۱۸ (۷۱): ۱۵۵-۱۸۴. <https://doi.org/10.22054/joer.2018.9832>
- رحیمی، محدثه؛ و اسفندیاری، مرضیه، (۱۴۰۱). «تأثیر توزیع مجدد نسبی بر رشد اقتصادی». *راهبرد توسعه*، ۱۸ (۳: پیاپی ۷۱): ۴۹-۲۱. <http://rahbord-mag.ir/Issue/4311>
- سلمانی، بهزاد؛ اصغرپور، حسین؛ دهقانی، علی؛ و فشاری، مجید، (۱۳۸۹). «تأثیر نابرابری درآمد بر مصرف بخش خصوصی مطالعه موردی کشورهای منطقه منا». *اقتصاد پویا*، ۱۷ (۳۴): ۱۹۳-۲۱۴. <https://doi.org/10.22067/pm.v17i34.27359>
- طرازکار، محمدحسن؛ و زیبایی، منصور، (۱۳۸۳). «بررسی معیارهای رفاه اجتماعی و توزیع درآمد و فقر در جوامع روستایی و شهری مطالعه موردی استان‌های فارس و اصفهان و سمنان». *اقتصاد کشاورزی و توسعه*، ۱۲ (۴۸): ۱۳۷-۱۵۴. <https://sid.ir/paper/24287/fa>
- غلامی، امیر؛ و کمیجانی، اکبر، (۱۳۸۹). «رابطه بین تورم، نااطمینانی تورمی، رشد سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی در ایران». *اقتصاد کاربردی*، ۱۱ (۳): ۱-۲۵. [DOR:20.1001.1.22516212.1389.1.0.1.3](https://doi.org/10.22516/212.1389.1.0.1.3)
- کازرونی، علیرضا؛ اصغرپور، حسین؛ و طیبی، سیروان، (۱۳۹۹). «تأثیر رشد کند اقتصادی بر نابرابری توزیع درآمد: با تأکید بر فرضیه توماس پیکتی». *پژوهش‌های اقتصادی (رشد و توسعه پایدار)*، ۲۰ (۱): ۲۳-۵۰. [DOR: 20.1001.1.17356768.1399.20.1.1.2](https://doi.org/10.22001/1.17356768.1399.20.1.1.2)
- کفایی، سید محمدعلی؛ و درستکار، عزت‌الله، (۱۳۸۶). «تأثیر امور رسمی بر توزیع درآمد در ایران». *پژوهش‌های اقتصادی ایران*، ۳۰ (۹): ۵۳-۷۶. https://journals.atu.ac.ir/article_3648.html
- Alesina, A. & Perotti, R., (1996). "Income distribution, political instability, and investment". *European Economic Review*, 40(6): 1203-1228. <https://dash.harvard.edu/handle/1/4553018>
- Alesina, A., Glaeser, E. & Sacerdote, B., (2004). "Why doesn't the US have a European-style welfare state?". *Brookings papers on economic activity*, 187-27. <https://www.brookings.edu/articles/why-doesnt-the-united-states-have-a-european-style-welfare-state/>

- Alzghoul, A., Alkasasbeh, O., Ali Alsheikh, Gh. & Yamin, I., (2023). “The Relationship Between Savings and Investment: Evidence from Jordan”. *International Journal Professional Business Review*, 8 (3): DOI: [10.26668/businessreview/2023.v8i3.1724](https://doi.org/10.26668/businessreview/2023.v8i3.1724)
- Atkinson, A. & Sandmo, A., (1980). “Welfare implications of the taxation of savings”. *Economic Journal*, 90(359): 529–49. <https://academic.oup.com/ej>
- Barro, R. J., (1990), “Government Spending in a Simple Model of Endogenous Growth”. *Journal of Political Economy*, 98(5): 103–25. https://econpapers.repec.org/article/ucpjpolec/v_3a98_3ay_3a1990_3ai_3a5_3ap_3as103-26.htm
- Benabou, R., (2000). “Unequal Societies: Income Distribution and the Social Contract”. *American Economic Review*, 90(1): 96–129. <https://www.jstor.org/stable/117283>
- Berg, A., Ostry, J. D., Tsangarides, C. G. & Yakhshilikov, Y., (2014). “Redistribution, inequality, and growth: new evidence”. *Journal of Economic Growth*, (23): 259–305. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10887-017-9150-2>
- Breunig, R. & Majeed, O., (2019). “Inequality, poverty, and economic growth”. *International Economics*, (161): 83-99. <https://doi.org/10.1016/j.inteco.2019.11.005>
- Cingano, F., (2014). “Trends in income inequality and its impact on economic growth”. *OECD Social, Employment and Migration Working, Papers*, 163, OECD Publishing. <https://www.oecd.org/els/soc/trends-in-income-inequality-and-its-impact-on-economic-growth-SEM-WP163.pdf>
- El Shibley, M and. Thirlwall, A P (1981) “Dual-Gap analysis for Sudan”. *World Development*, Vol 9, No.) 2):193-200, [https://doi.org/10.1016/0305-750X\(81\)90013-9](https://doi.org/10.1016/0305-750X(81)90013-9)
- Galbraith, J., (1998). “The Distribution of Income”. *LBJ School of Public Affairs the University of Texas of Austin, UTLP Working Paper*, 2. https://utip.gov.utexas.edu/papers/utip_02.pdf
- Galor, O. & Zeira, J., (1993). “Income distribution and macroeconomics”. *The review of economic studies*, 60(1): 52-53. <https://pages.nyu.edu/debraj/Courses/Readings/GalorZeira.pdf>
- Gholami, A. & Komijani, A., (2011). “Inflation; Inflation Uncertainty; Investment Growth and Economic Growth in Iran”. *Iranian Journal of Applied Economics*, 1(3): 1-25. DOR:20.1001.1.22516212.1389.1.0.1.3. (In Persian)
- Glenn Hubbard, R., Kenneth, L. & Judd, R. E. (1986). “Liquidity Constraints, Fiscal Policy, and Consumption”. *Brookings Papers on Economic Activity*, 1: 1-59. <https://doi.org/10.2307/2534413>
- Hosseinzadeh, H., (2016). “Effect of Economic Growth on Income Distribution in the Middle East and North Africa Region: A Spatial Econometric Approach”. *Quarterly*

Journal of Economic Research and Policies, 25 (82): 233-260. <https://qjerp.ir/article-1-1391-fa.html> (In Persian)

- Hamada, K. (1997). "Lifetime equity and dynamic efficiency on the balanced growth path". *Journal of Public Economics*, 1(3): 379-396. <https://www.sciencedirect.com/journal/journal-of-public-economics>

- Joshi, V., (1970). "Saving and foreign exchange constraints". In: Streeten, P. (Ed.) *Unfashionable Economics*. Weidenfeld & Nicholson, London, https://doi.org/10.1007/978-1-349-12625-5_7

- Kafaei, S. M. A. & Dorestkar, E., (2007). "The Impact of Formal Affairs on Income Distribution in Iran". *Iranian Journal of Economic Research*, 30 (9): 53-63. https://journals.atu.ac.ir/article_3648.html (In Persian)

- Khanzadi, A., Heydarian, M. & Moradi, S., (2015). "Analyzing the role and impacts of Tax revenues on Income distribution and Human Development (A Case Study of Iran)". *Quarterly Journal of Quantitative Economics (Former Economic Reviews)*, 11 (4): 135-158. https://jqe.scu.ac.ir/article_11876.html (In Persian)

- Kazroni, A., Asgharpour, H. & Tayibi, S., (2019). "The effect of slow economic growth on the inequality of income distribution: with emphasis on Thomas Piketty's hypothesis". *Economic Research Quarterly (Sustainable Growth and Development)*, 20: 23 – 50. [DOR:20.1001.1.17356768.1399.20.1.1.2](https://doi.org/10.1001/1.17356768.1399.20.1.1.2) (In Persian)

- Khandozi, S. E., Mujahid, M. M., Khorsandi, M. & Afsari, A., (2017). "The Effect of Redistributive Policies on Saving and Capital Accumulation: An Overlapping Generations Approach". *Iranian Economic Research Quarterly*, 18 (71): 155-184. <https://doi.org/10.22054/joer.2018.9832> (In Persian)

- Kuypers, S., Figari, F. & Verbist, G., (2021). "Redistribution from a joint income-wealth perspective: Results from 16 European OECD countries". *OECD Social, Employment and Migration Working Papers*, 257. <https://doi.org/10.1787/22103c5e-en>.

- Lewis, A., (1955). "The theory of economic growth. Allen & Unwin, London". *Social and Economic Studies*, 5 (3): 315-317. <https://www.jstor.org/stable/27851075>

- Morrison, W., (2024). "Redistribution and Investment". Job Market Paper. <https://www.wendyamorrison.com/redistribution-and-investment> .

- Murphy, K., Schleifer, A. & Vishny, R.W., (1989). "Industrialisation and the big push". *Journal of Political Economy*, 97 (5): 1003-1026. <https://www.jstor.org/stable/1831884?origin=JSTOR-pdf>

- Mankiw, N. G., Romer, D. & Weil, D. N., (1992). "A contribution to the empirics of economic growth". *The Quarterly Journal of Economics*, 107 (2): 407-437. <https://doi.org/10.2307/2118477>

- Neves, P. C., Afonso, Ó. & Tavares Silva, S., (2016). "A Meta-Analytic Reassessment of the Effects of Inequality on Growth". *World Development*, (78): 386-400, <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2015.10.038>

- Odusanyaa, I., Anthony, E. A. & Abayomi T. O., (2021). "Income Distribution and Growth Process in Sub-Saharan Africa". *Iranian Economic Review*, 25(4): 711-726. <https://doi.org/10.22059..2020.76104>.
- Okun, A. M., (1975). "Equality and Efficiency: The Big Trade-Off". (Washington: Brookings Institution Press). <https://www.brookings.edu/books/equality-and-efficiency-the-big-tradeoff/>
- Persson, T. & Tabellini, G., (1994). "Is inequality harmful for growth?". *The American economic review*, 84(3): 621-600. <https://www.jstor.org/stable/2118070>
- Pizzo, A., (2023), "The welfare effects of tax progressivity with frictional labor markets". *Review of Economic Dynamics*, (49): 123-146. <https://doi.org/10.1016/j.red.2022.07.004>
- Parvin, S., (1996). "Income Distribution and Growth Continuation". *Journal of Planning and Budgeting*, 2: 25-46. <http://jpbud.ir/article-1-496-fa.html> (In Persian)
- Rahimi, M. & Esfandiari, M., (2022). "The Impact of Relative Redistribution on Economic Growth". *Development Strategy Quarterly*, 18 (3: 71): 49-21. DOR: 20.1001.1.17352460.1401.18.71.1.4. (In Persian)
- Pajooyan, J., (2006). "Towards the Structure of Policy Making and Economic Policy-making". *Journal of Development Strategy*, 2 (2): 139-150. <https://www.magiran.com/p349141> (in Persian)
- Reynolds, M. & Smolensky, E., (1977). "Public Expenditures, Taxes and the Distribution of Income: The United States. New York, Academic Press". *Journal of Population Research and Policy Review*, (8): 119-142. <https://doi.org/10.1007/BF00126729>
- Rostow, W., (1960). *The stages of economic growth*. Cambridge University Press, <https://doi.org/10.1017/CBO9780511625824>
- Rosenstein-Rodan, P., (1943). "Problems of Industrialization of Eastern and South-Eastern Europe". *Economic Journal*, 53 (210): 202-211. <https://doi.org/10.2307/2226317>
- Rosenstein-Rodan, P., (1961). "Notes on the theory of the big push". In: Ellis. H.S. and Wallich, H.C. (eds). *Economic Development for Latin America*, St Martin's Press, 57-81. https://doi.org/10.1007/978-1-349-08449-4_3
- Stiglitz, J., (2012). "The Price of Inequality". How Today's Divided Society Endangers Our Future, W. W. Norton & Company. https://books.google.com/books/about/The_Price_of_Inequality.html?id=EBz0-Ncy4MAC
- Salmani, B., Asgaharpur, H., Dehghani, A. & Feshari, M., (2010). "The Effect of Income Inequality on Private Sector Consumption: The Case Study of MENA Countries". *Journal of Monetary and Financial Economics*, 17 (34): 193-214 <https://doi.org/10.22067/pm.v17i34.27359> (In persian)

- Stevens, P., (2003). "Resource impact - curse or blessing?". *Journal of Energy Literature*, (9): 3-42. <http://www.oxfordenergy.org/jelindex.php>
- Tarazkar, M. H. & Zibaei, M., (2004). "Study of Social Welfare, Income Distribution and Poverty Indices in Rural-Urban Societies: A Case Study of Fars, Esfahan, and Semnan Provinces". *Eqtesad-e Keshavarzi va Towse'e*, 12 (4): 48): 137-154. <https://sid.ir/paper/24287/en> (In Persian)
- Todaro, M., (1985). *Economic Development in the Third World*. Translator: Farjadi, GH. & Higher, A., Institute for Research in Planning and Development. 230-235. https://books.google.com/books/about/Economic_Development_in_the_Third_World.html?id=KiK5AAAAIAAJ
- Yang, Y. & Greaney, T. M., (2017). "Economic growth and income inequality in the Asia-Pacific region: A comparative study of China, Japan, South Korea, and the United States". *Journal of Asian Economics*, (48): 6-22. <https://doi.org/10.1016/j.asieco.2016.10.008>

